

Hoz agajy we Ýunus agsak barasynda hekaýa

Category: Goşgular, Hekaýalar, Kitapcy
написано kitapcy | 23 январа, 2025

Hoz agajy we Ýunus agsak barasynda hekaýa HOZ AGAJY WE ÝUNUS
AGSAK BARASYNDA HEKAÝA

Biziň aşnamyz bar şu töwerekde,
Çerkeşiň Kereýak obasyndan ol.
Küti tomlardaky hekaýalardan
köp hekaýa bardyr bu aşnamyzda.

Düşünjeli adamlary eý görýär,
radionyň aýdýan täzeligini,
radionyň aýdýan matallaryny
diňleýär bu adam agşam hem ertir.

Ady: Ýunus.

Käri – hyzmat etmeklik.

Biziň üçin ot ýakyp, suw getirýär.
Daragtlar hem günler hakda kä mahal
gürrüň hem edýäris biz Ýunus bilen.
Diýýäris: «Gelerler has gowy günlere»,
Garaşyp ýörsek-de gowy günlere,
kesilip satylan bir hoz agajy
barasynda bu gün söhbet edýäris,
ýüregimiz gyýlyp söhbet edýäris.
Howluda gapynyň çep tarapynda
ösýärdi kesilip satylan ol hoz.
Ýunus entek alty ýaşly oglanka
dyrmaşdy agaja. Ýunus ýykyldy,
agsak bolup galdy şol günden bäri.
Öküzler halaýar agsak adamy.
Agsak adam gaty ýörän bilenok.
Öküzler halaýar agsak adamy
Agsagy halanok hoz agaçlary,

Agsak adam hozuň pudaklaryna
böküp ellerini ýetirip bilmez.
Hozuň üstüne-de çykanok agsak,
kakanok ýetişen-bişen hozlary.
Agsagy halanok hoz agaçlary.
Hawa-da, bir täsin zat bolýar söýgi:
Söýülmeýän adam özüni suwa
gark etmän hem ýaşap bilýär ekeni.

Adamlar ýaşayar akylly-başly,
adamlar söýülmän söýüp bilýärler.
Hawa-da, gyzykly zat bolýar söýgi.
Hoz agajy, Ýunus agsak hakdaky
hekaýa hem, diňläberiň, gyzykly.

Sentyabrda hozlar bişdi, döküldi,
hozlar, ýel öwsende, ýere döküldi.
Noýabrda saraldy gök ýapraklar.
Çerkeş ýollaryna gün nur çayanda,
oýanmanka ukusyndan aýallar,
hozuň çybyklary her gün oýandy.
Günortanlar hozuň saýasy goýry.
Ýel tursa, hoz gepleýär öz başyna.
Ertirine Ýunus hoz agajynyň
aşagynda eýläk-beýläk ýöreýär.

Onuň beýtmekligi mukaddes borç däl,
betbagtlylyk ýa-da bagtly bolmak däl.
Ölüm Ýunus üçin uzak bir oba.
Hemişelik giden ýaly biroba,
ol pikir edenok ölüm hakynda.

Sentyabrda hozlar bişdi, döküldi,
Noýabrda saraldy gök ýapraklar.
Kökler barha çuňňur girýär topraga,
şahalar Ýunusa ýokardan bakýar,
hoz ýokaryk ösýär, gapdala ösýär,
islän tarapyna ösüp dur agaç,

gijesine eger düýbünde durup,
asmana äňetseň, ýyllyz görünmez.
Gündiz asmandaky ýyllyzlar öçýär.
Munuň sebäbini bilenok Ýunus.
Äpet ýerimiziň togalakdygy,
Günüň daşyndan hem aýlanýandygy
barasynda Ýunus bilmeýär eken.
Bu zatlary oňa biz gürrüň berdik,
Emma Ýunus welin haýran galmady.
Sentýabrda hozlar bişdi, döküldi.
noýabrda gök ýapraklar saraldy
Hozuň ýogynlygy üç gulaçdan köp,
ertirine Ýunus hoz agajynyň
aşagynda eýläk-beýläk ýöreýär.
Hytaýdaky musulmanlar hakynda,
burnunda şah bitýän kerkler hakynda,
bir damjajuk suwda ýerleşip bilýän
köp-köp million mikrob hakynda
Ýunus hiç kişinden eşitmän eken.
Bu zatlary oňa biz gürrüň berdik,
emma Ýunus welin haýran galmady.
Sentýabrda hozlar bişdi, döküldi.
Günortanlar hozuň saýasy goýry,
ýel tursa, gepleýär hoz öz başyna.
Noýabrda gök ýapraklar saraldy.

Bir gezek ot ýakyp, suw daşap ýören
Ýunusa diýäýdik: «Hyzmatkãriň biz,
sensiň biziň hemmãmize hojaýyn».
Ýunus haýran galyp, agzyny açdy.

Sentýabrda hozlar bişdi, döküldi,
Ýel tursa gepledi hem öz başyna,
hoz ýokaryk ösdi, gapdala ösdi.
Hozuň ýogynlygy üç gulaçdan köp,
gijesine eger düýbünde durup,
asmana äňetseň, ýyllyz görünmez.

Derýalaryň akyp geçişo ýaly,
üstünden gijeler akyp geçýärler,
kökler barha çuňňur girýär topraga
şahalar ýokardan Ýunusa bakýar:
Ýunus diýýär: batrak bolmak obada
arkaň bilen daş daşandan parhly däl.
Endamyňy zaýalaýar iň ilki.
Otur-da äňet sen töweregiňe:
Haýsy hinden çykyp geler ýagylar?..
Tutaýsalar welin syparyn öýtme...
Betbagtlyk Ýunusy garbady-tutdy.
Ýunus diýýär: «Adam bu dünýä myhman,
gelişimiz ýaly gideris mundan.
Stambul şäheri örän gözelmüş,
ony görmedim diýp çekýärim arman.
Emma bir sorag bar: biziň obada
ýerleşen howlynyň mukdary altmyş,
şol altmyş howlynyň gylla ýarynda
näm üçin goýun ýok, sebäbi näme?»
Goýunsyz adamdy Ýunusyň özem.
Ýunus diýýär: «Daş bilen guş urjagyn
oklan daşy guşa baryp degenok.
Tutuş dünýä indi otluda gezyär.
Indi öküzleriň şahlarynda hem
dünýä durýan dälidir. Öküzler biziň
elimiz hem aýagymyz ýaly zat.
Dat seniň günüňe, öküziň satsañ,
onda ýarym öli, ýarym dirisiň».

Ýunusyň elinden öküzi gitdi,
Ýunus diýýär: «Uýuň meniň sözüme,
ýoluň soňy ýakyn. Bu wagtky bolýan
işlere adamyň akly ýetenok.
Ýer sabyndyr, gider eliňden sypyp,
Öz tünegi bardyr her bir jandaryň,
diňe börüleriň tünegi ýokdur.
Eliňden sypdyrsaň ýeriňi, onda

senem böri ýaly ygyp ýörersiň».
Ýunusyň elinden syppy ýeri hem.

Sentyabrda hozlar bişdi, döküldi,
noýabrda gök ýapraklar saraldy,
günortanlar hozuň saýasy goýry
hoz ýokaryk ösdi, gapdala ösdi.
Ýunus hoz hakynda zol pikir edýär.
Hozuň kökleriniň ýere gidişi,
hiç zat talap etmän ýa haýyş etmän,
ýel tursa gepleşip öz-özi bilen
hozuň bir gyrada ösüp duruşy
barasynda Ýunus zol pikir edýär,
pikir etdigiçe, gaýga hem batýar.
Ýalňyzlyk Ýunusy ýykdy, ýegşertdi,
özgäniň ýerinde dökýär derini.
Ogurlar öýdüp hoz agajyny
Ýunus ony gijesine goraýar.
Topraga çuň gidýär hozuň kökleri,
şahalar ýokardan Ýunusa bakýar.

Sütün ýasaýarlar hoz agajyndan,
näme ýasap bolar Ýunus Agsakdan?
Sowuk howa gelýär, ýyly ýer agtar.
Sütün ýasaýarlar hoz agajyndan.
Indi sen başyňy çarap bilmersiň,
Ýunus, satmak gerek hoz agajyny.
Baý garyplar üçin boýra örenok,
sat hozuňy, hozuň üçin gowy bor,
sat hozuňy özüň üçin gowy bor.

Şatlama aýazda aç böri uklar.
Sütün ýasaýarlar hoz agajyndan.
Türküň kellesine akyl giç gelýär,
Ýunus, satmak gerek hoz agajyňy.

Baý garyplar üçin boýra dokanok,
hozuňa, özüňe eger ýagşylyk

isleyän bolsañ-a, gepe gulak sal.
Ygyp ýören möjek tünekli bolar
Sütün ýasaýarlar hoz agajyndan.
Hozuñ ýary agaç, ýary hem ynsan.
Ýunus, satmak gerek hoz agajyny.
Ýalañaç öli dek garyñ üstünde
süýnüp ýatdy Ýunusyñ hoz agajy.
Sütün ýasaýarlar hoz agajyndan.
Hozuñ eli – şahalary kesildi.
Ýunus, satmak gerek hoz agajyny.
Baý garyplar üçin boýra dokanok.
Hozuña, özüñe eger ýagşylyk
isleyän bolsañ-a, gepe gulak sal.
Diýýäris: «Kimedir degişli säher.
Mysam bulur ýapmaz günüñ öñüni.
Oñat günler geler, ynanyñ, geler...»
Häzirlikçe oñat güne garaşyp,
kesilip satylan bir hoz agajy
hakynda gynanyp gürrüñ edýäris.

1940.

Nazym HIKMET.

Terjime eden: Allaberdi HAYÝDOW. Goşgular